

แนวทางการพัฒนาศักยภาพทีมนำบูรณาการเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ภายใต้โครงการเพิ่มพูนศักยภาพกลไกประสานความร่วมมือด้วยกระบวนการจัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อน
การบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

เผยแพร่โดย

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (มสพช.)

126/749 หมู่ 5 หมู่บ้านการเคหะนนทบุรี ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120 โทรศัพท์ 02-583-0719 โทรสาร 02-964-1836

กองบรรณาธิการ

ทัศนีย์ ญาณะ พฤกษา บุกบุญ

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (มสพช.)

126/749 หมู่ 5 หมู่บ้านการเคหะนนทบุรี

ตำบลปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

โทรศัพท์ 02-583-0719 โทรสาร 02-964-1836

ดาวน์โหลดเนื้อหาได้ที่ www.thaiichr.org

Module 1

การพัฒนาระบบ
การทำงานด้าน
ผู้สูงอายุ

Module 2

การจัดการและใช้
ประโยชน์ข้อมูลเพื่อ
การขับเคลื่อนการ
พัฒนา

Module 3

การสื่อสารเพื่อสร้าง
พลังการเปลี่ยนแปลง
(ภายในกลุ่มเครือข่าย
ผู้สูงอายุ - ครอบครัว
- ชุมชน - สังคม)

Module 4

เรื่องเล่าเพื่อการเรียนรู้
ในงานผู้สูงอายุเครือข่าย
ชุมชนนักปฏิบัติ
(Community of
Practices)

Module 1	Module 2	Module 3
<p>การพัฒนาระบบการทำงานด้านผู้สูงอายุ</p>	<p>การจัดการและใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนา</p>	<p>การสื่อสารเพื่อสร้างพลังการเปลี่ยนแปลง (ภายในกลุ่มเครือข่ายผู้สูงอายุ - ครอบครัว - ชุมชน - สังคม)</p>
<p>1.1 ขอบเขตเนื้อหาสำคัญ :</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจธรรมชาติการเปลี่ยนแปลง - สู่การเป็นผู้สูงอายุ - คิดอย่างไรกับผู้สูงอายุ - สถานการณ์ผู้สูงอายุในพื้นที่ - ใครทำอะไรในพื้นที่ - ศักยภาพและข้อจำกัด - รูปแบบวิธีการหนุนเสริมบทบาทกันและกัน - การออกแบบระบบดูแลผู้สูงอายุบูรณาการ 	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย/ ประโยชน์เฉพาะประเด็นของชุดข้อมูล: ชุดข้อมูลการบริการด้านสุขภาพ สิทธิและสวัสดิการสังคม/ ชุดข้อมูลคลังปัญญา - การบริหารจัดการข้อมูลที่เหมาะสม: รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งทำให้เป็นปัจจุบัน เป็นสารสนเทศที่เข้าถึงได้โดยองค์กรภาคี - การใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนารูปแบบหรือวิธีการเสริมพลังผู้สูงอายุ เพื่อยกระดับคุณค่าของคลังปัญญาผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อมสังคมสูงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทฤษฎีการสื่อสาร หลักการสื่อสาร - วัตถุประสงค์การสื่อสาร - องค์ประกอบของการสื่อสาร - ประเภทของการสื่อสาร แนวคิดการสื่อสารเพื่อสร้างสุขภาวะ การสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง - ช่องทางการสื่อสาร

1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

<p>1) มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ: ผู้สูงอายุเป็นพลังไม่ใช่ภาระ มีศักดิ์ศรี มีคุณค่า ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันตามความต้องการและศักยภาพของผู้สูงอายุ</p> <p>2) มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานผู้สูงอายุ : ผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลางการพัฒนา หนุนเสริมด้วยศักยภาพและบทบาทขององค์กรภาคีความสัมพันธ์แนวราบและพัฒนาโดยใช้บริบทพื้นที่เป็นฐาน</p> <p>3) เข้าใจถึงสถานการณ์และความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่: การออกแบบวิธีทำงานพิจารณาตามปัญหาและความต้องการเฉพาะรายบุคคล รายกลุ่ม แต่ละครอบครัว แต่ละชุมชน รวมทั้งเงื่อนไขความรุนแรง และลำดับความสำคัญของปัญหา</p>	<p>1) อธิบายถึงการจัดการและใช้ประโยชน์ข้อมูลรวมทั้งสามารถเข้าถึงข้อมูล และใช้ข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนพัฒนารูปแบบและวิธีการเสริมพลังผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม</p> <p>2) อธิบายและสามารถจัดการใช้ประโยชน์ข้อมูลเพื่อวางแผนกิจกรรม/วางแผนการปฏิบัติงานและการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม</p> <p>3) สามารถประยุกต์ชุดข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์</p> <ul style="list-style-type: none">- รู้สถานการณ์- เพื่อสื่อสาร วางแผน- เพื่อลำดับความสำคัญ- เพื่อใช้สำหรับการรายงาน <p>4) มีการประยุกต์ใช้คลังปัญญาผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุ</p>	<p>1) อธิบายทฤษฎีการสื่อสาร หลักการสื่อสาร วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ประเภทของการสื่อสาร แนวคิดการสื่อสาร เพื่อสร้างสุขภาวะ การสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ช่องทางการสื่อสาร</p> <p>2) จำแนกประเภทของการสื่อสาร และนำการสื่อสารลักษณะต่างๆ มาใช้เพื่อสร้างพลังการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>3) ประยุกต์ความรู้ด้านการสื่อสารมาใช้เพื่อสร้างพลังการเปลี่ยนแปลง (ภายในกลุ่มเครือข่ายผู้สูงอายุ - ครอบครัว - ชุมชน - สังคม) ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตนเอง</p>
---	--	---

1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ต่อ)

4) สามารถประเมินและบริหารจัดการทรัพยากรที่มีในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มองค์กรผู้สูงอายุ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม รวมทั้งสามารถประเมินแหล่งงบประมาณ แหล่งทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีในชุมชน เพื่อการใช้ประโยชน์ได้สูงสุดอย่างเหมาะสม

5) สามารถออกแบบการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติ โดยอิงกรอบ Active Aging Index ของ องค์การอนามัยโลก (Social Participation, Security, Healthy) รวมทั้งงานส่งเสริมศักยภาพ บทบาทองค์กรผู้สูงอายุได้เหมาะสม

Module 1	Module 2	Module 3
1.3 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม		
<p>เมื่อเรียนจบโมดูลนี้ แล้ว สามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ออกแบบระบบบริการที่ตรงกับความ ต้องการและศักยภาพของผู้สูงอายุได้ ตามศักยภาพ ทรัพยากร และข้อจำกัดของท้องถิ่น ชุมชน 2) ออกแบบวิธีการทำงานของหน่วยงานในพื้นที่ที่หนุนเสริมบทบาทกันและกัน 	<p>เมื่อเรียนจบ Module นี้แล้ว สามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มีการจัดการและสามารถใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อวางแผนในการจัดกิจกรรมได้ 2) สามารถจัดบริการด้านสุขภาพในพื้นที่ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ 3) สามารถให้ข้อเสนอแนะด้านสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยรวม มีระหว่างองค์กรท้องถิ่นและองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง 4) สามารถออกแบบหรือพัฒนารูปแบบวิธีการเสริมพลังผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในท้องถิ่น 5) สามารถหาวิธีการสนับสนุนการใช้คลังปัญญาผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม 6) สามารถวางแผนเตรียมความพร้อมสังคมสูงอายุเพื่ออนาคตได้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ 	<p>เมื่อเรียนจบ Module นี้แล้วสามารถ นำเอาทฤษฎีการสื่อสาร และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้างพลังการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น แผนการสื่อสาร กิจกรรมการสื่อสารแต่ละกลุ่มเป้าหมาย</p>

Module 1	Module 2	Module 3
1.4 กระบวนการเรียนรู้และเครื่องมือการเรียนรู้		
<p>กระบวนการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้เนื้อหาผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้ Google Classroom และอื่น ๆ - Adult learning: เรียนรู้ด้วยตนเอง, กระบวนการแลกเปลี่ยน - อภิปราย แชร์ประสบการณ์ ผ่านระบบออนไลน์ <p>เครื่องมือการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Short Video, case study, ตัวอย่างระบบการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง 	<p>กระบวนการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้เนื้อหาผ่านระบบออนไลน์โดยใช้ Google Classroom และอื่น ๆ - Adult learning: เรียนรู้ด้วยตนเอง, ผ่าน กระบวนการแลกเปลี่ยน - อภิปราย แชร์ประสบการณ์ ผ่านระบบออนไลน์ <p>เครื่องมือการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Short Video, case study, ตัวอย่าง แหล่งข้อมูล การบริหารจัดการข้อมูล และ การใช้ประโยชน์จากข้อมูล 	<p>กระบวนการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้เนื้อหาผ่านระบบออนไลน์โดยใช้ Google Classroom และอื่น ๆ - Adult learning: เรียนรู้ด้วยตนเอง, ผ่าน กระบวนการแลกเปลี่ยน - อภิปราย แชร์ประสบการณ์ ด้าน การสื่อสารในการสร้างพลัง การเปลี่ยนแปลง ผ่านระบบออนไลน์ <p>เครื่องมือการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - Short Video, case study, ตัวอย่าง การสื่อสารเพื่อสร้างพลัง การเปลี่ยนแปลง

Module 1	Module 2	Module 3
1.5 ตัววัดจากขอบเขตเนื้อหาสำคัญ		
<p>1) A - Feedbacks หรือใช้แบบสอบถาม /แบบวัดทัศนคติ</p> <p>2) K - Pre-Post test, แบบวัดความรู้</p> <p>3) P - Attendance, self-evaluation / เช็คอินเข้าเรียน, การทำแบบทดสอบ Pre-post, การมีส่วนร่วมและปรึกษา</p>	<p>1) A - Feedbacks หรือใช้แบบสอบถาม / แบบวัดการจัดการและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล</p> <p>2) K - Pre-Post test, แบบวัดความรู้</p> <p>3) P - Attendance, self-evaluation / เช็คอินเข้าเรียน, การทำแบบทดสอบ Pre-post การมีส่วนร่วมและปรึกษา</p>	<p>1) A - Feedbacks หรือใช้แบบสอบถาม ความคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร</p> <p>2) K - Pre-Post test, แบบวัดความรู้ /ข้อสอบ</p> <p>Pre-Post test</p> <p>3) P - Attendance, self-evaluation / เช็คอินเข้าเรียน, การทำแบบทดสอบ Pre-post การมีส่วนร่วมและปรึกษา</p>

1.6 ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย

1) มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุ และการทำงานด้านผู้สูงอายุ
 2) สามารถออกแบบระบบการขับเคลื่อนงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติ โดยอิงกรอบ Active Aging Index รวมทั้งงานส่งเสริมศักยภาพ บทบาทองค์กรผู้สูงอายุได้เหมาะสม

1) อธิบายบริการด้านสุขภาพ สวัสดิการสังคม และ รูปแบบวิธีการเสริมพลังผู้สูงอายุ การสนับสนุนการใช้คลังปัญญาผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนงาน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมสังคมสูงอายุเพื่ออนาคต
 2) สามารถออกแบบบริการด้านสุขภาพ สวัสดิการสังคม และ รูปแบบวิธีการเสริมพลังผู้สูงอายุ การสนับสนุนการใช้คลังปัญญาผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนงาน และการเตรียมความพร้อมสังคมสูงอายุเพื่ออนาคตสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่ได้สอดคล้องกับลักษณะของผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่

1) อธิบายถึงทฤษฎีการสื่อสาร หลักการสื่อสาร วัตถุประสงค์การสื่อสาร องค์ประกอบของการสื่อสาร ประเภทของการสื่อสาร แนวคิดการสื่อสารเพื่อสร้างสุขภาวะ การสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ช่องทางการสื่อสาร
 2) สามารถจัดทำสื่อสำหรับการสื่อสารเพื่อสร้างพลังการเปลี่ยนแปลง (ภายในกลุ่มเครือข่ายผู้สูงอายุ - ครอบครัว - ชุมชน - สังคม) ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตนเอง

1.7 การประเมินผล

<p>1) มีแผนการพัฒนาระบบซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคีในพื้นที่</p> <p>2) มีการใช้แผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม</p>	<p>1) อธิบายการเลือกใช้ข้อมูลที่มาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมกับระบบงานที่ต้องการพัฒนา</p> <p>2) อธิบายประโยชน์เฉพาะประเด็นของชุดข้อมูล: ชุดข้อมูลการบริการด้านสุขภาพ สิทธิและสวัสดิการสังคม/ ชุดข้อมูลคลังปัญญา</p> <p>3) อธิบายหลักการบริหารจัดการข้อมูลที่เหมาะสม: รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งทำให้เป็นปัจจุบัน เป็นสารสนเทศที่เข้าถึงได้โดยองค์กรภาคี</p> <p>4) สามารถอธิบายการใช้ประโยชน์จากชุดข้อมูลเพื่อพัฒนารูปแบบหรือวิธีการเสริมพลังผู้สูงอายุ เพื่อยกระดับคุณค่าของคลังปัญญาผู้สูงอายุ เพื่อเตรียมความพร้อมสังคมสูงอายุ</p>	<p>จัดทำสื่อเพื่อใช้ในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และสามารถสร้างพลังการเปลี่ยนแปลง(ภายในกลุ่มเครือข่ายผู้สูงอายุ - ครอบครัว - ชุมชน - สังคม) ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตนเอง</p>
--	--	---

Module 4

“เรื่องเล่าเพื่อการเรียนรู้ในงานผู้สูงอายุของเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices)”

ขอบเขต / ประเด็น	กระบวนการเรียนรู้และเครื่องมือการเรียนรู้	การประเมินผล
<ol style="list-style-type: none">พลังของผู้นำท้องถิ่น/ ชุมชนพลังและศักยภาพเครือข่ายผู้นำองค์กรผู้สูงอายุสุงวัยไอดอลในพื้นที่ (คลังปัญญาผู้สูงอายุ)จุดเด่นโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่บทบาทจิตอาสาในชุมชนกับงานผู้สูงอายุ	<p>กระบวนการเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none">- Adult learning: เรียนรู้ด้วยตนเอง, กระบวนการแลกเปลี่ยน, แลกเปลี่ยนประสบการณ์จริงตามบทเรียนของแต่ละพื้นที่- Discussion/แชร์ประสบการณ์ ผ่านระบบออนไลน์ <p>เครื่องมือการเรียนรู้: Short video, case study ของพื้นที่</p>	<ol style="list-style-type: none">1) มีแพลตฟอร์มในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เกิดจากดำเนินการจริงในพื้นที่ เช่น แชร่วิดีโอ กิจกรรม ความรู้2) มี video ประสบการณ์/กิจกรรมจริงที่ดำเนินการในพื้นที่ เพื่อให้ผู้สนใจเปิดเข้ามาศึกษาตามขอบเขตแต่ละประเด็น

ทีมวิชาการร่วมพัฒนา
แนวทางการพัฒนาศักยภาพทีมนำบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

นางฉัตรลดา	กาญจนสุทธิแสง	นักวิชาการอิสระ
นายสว่าง	แก้วกันทา	มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงใหม่
ผศ.ดร. ภัทรระ	แสนไชยสุริยา	คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
น.ส.วาสนา	โกสีย์วัฒนา	สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
นางทัศนีย์	ญาณะ	มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน
อาจารย์พยอม	ถิ่นอ้วน	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง
ดร.บุญทิพย์	ลิขิตพงษ์วิทย์	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชบุรี
ดร. สุรศักดิ์	อธิคมานนท์	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครชัยนาท
ผศ. กำไล	สมรภัทร์	สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ดร.กมลพรรณ	พันพิ่ง	ศูนย์วิจัยเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องมือแพทย์
นาย ธนากร	ฉัตรภูติ	สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 9 เชียงใหม่
น.ส. ศุภรสิริ	อิสราญวานิชย์	นักวิชาการ/นักสื่อสารอิสระ
นาง จารุวรรณ	คำเกษม	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก
น.ส. มธุรพร	ภาคพรต	นักวิชาการอิสระ
น.ส. พกฤษา	บุกบุญ	มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน